

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Als je allerlei ontwikkelingen om je heen ziet kan je dat soms onrustig maken: het Coronavirus, bevolkingsgroepen die zich steeds meer tegen elkaar afzetten, klimaatverandering, gigantische bosbranden. En dan zijn er nog de problemen op langere termijn: verarming van een groot deel van de wereld, verwoestijning, het stijgende water dat ook ons hier in Nederland zal treffen. In gedachten gaat het dan wel eens door je heen. Kan het ook heel anders gaan? Deze wereld omgekeerd, in positieve zin - zou dat ook kunnen? Een kanteling van alle bedreigende ontwikkelingen, zodat we weer opgelucht adem kunnen halen. Vaak denken we: het is allemaal te groot om aan te pakken en wat heeft het voor zin als alleen wij ons hier in zouden zetten - dan moet iedereen meedoen. Of zou je toch het vertrouwen moeten hebben, dat het zo ver komt, dat iedereen bij zichzelf wil beginnen?

De grote kanteling. Je kunt in alle fasen van de geschiedenis over zoiets nadenken. Komt dat dan voort uit de inzet van mensen? Mentaliteitsverandering? Is het iets dat ons aangereikt wordt... God weet waarvandaan? Jezus geloofde in ieder geval dat het kòn en dat het absoluut zou gaan gebeuren. Want - zo geloofde hij - de werkelijkheid is geen onbeweeglijk massief blok - onze wereld vindt zijn grondslag in God, die in en door ons werkt. De kracht van zijn Geest doortrekt ons. En dat maakt Jezus vol vertrouwen. *Als je dit allemaal beseft en gelooft, zegt hij, ben je intens gelukkig - ook als je het nu nog niet ziet. We naderen het kantelpunt: deze wereld omgekeerd.*

Mattheus schreef het verhaal over Jezus op, voor zijn gemeenteleden die van Joodse afkomst waren. Ook die mensen zullen het in hun kerkgemeenschap zeker niet altijd gemakkelijk gehad hebben. *Waar gaat het naar toe? - zullen ze wel eens gedacht hebben. We worden vervolgd door onze medebroeders die het niet met de nieuwe Jezusbeweging eens zijn.* De Romeinse overheid kan ook als een grote bedreiging ervaren zijn. In 66 begon de Joodse oorlog. Grote kans, dat Mattheus zijn evangelie opschreef nadat, in het jaar 70, de tempel door de Romeinen verwoest was. Wat zeg je tegen mensen die zo vervolgd worden. Mattheus spreekt hun moed in met de woorden van Jezus. Maar hij doet dat op een heel bijzondere manier. Zijn toehoorders kenden natuurlijk heel goed de oude verhalen van Israël: het ging daarin om hun eigen voorvaders. Zij beseften heel goed, dat God je bevrijder is en dat je zelf liefde en vrede dichterbij brengt als je je houdt aan de Thora. Zo staat het in de bijbelse geschriften.

De toehoorders van Mattheus kenden natuurlijk ook het verhaal van de slavernij in Egypte en de pasgeboren jongetjes die op last van de Farao in de Nijl verdronken moesten worden. Zij wisten van dat ene baby'tje Mozes die rondreef in een biezen mandje, maar gered werd. En hoe hij het volk uitleidde uit het slavenhuis Egypte. Hoe hun voorouders de woestijn doortrokken, 40 jaar lang. En hoe ze, vanaf de berg Horeb van Mozes de twee stenen platen ontvingen, met daarop de Thora: de regels voor het leven. En als je je daar echt aan houdt, dan kan de wereld kantelen, de goede kant op.

Mattheus schrijft voor hen zijn verhaal op over Jezus. Overgeleverde woorden, doorgegeven teksten, zelf gelegde verbanden. Hij zal een en ander ook geordend hebben, op zijn eigen manier, voor zijn Joodse volksgenoten. Hij wilde hun zeggen: deze Jezus was Zoon van ons volk, maar ook: de Nieuwe Mozes. En hij vertelt hoe Jezus behoorde tot kleine kinderen die bedreigd werden in Bethlehem door de wrede koning Herodes, de Farao van die tijd. Maar hoe Jezus ontkwam en met zijn ouders wegvluchtte, zoals ooit Mozes gered werd in het biezen mandje. En hier haalt Mattheus er zelfs een profetie bij. Jozef en Maria kunnen pas na de dood van Herodes naar Israël terugkeren, opdat vervuld wordt wat door de profeet gezegd is: *Uit Egypte heb ik mijn zoon geroepen.* Maar als we dan nagaan waar dat staat, komen we uit bij de profeet Hosea. Hij zegt: *Toen Israël een kind was, heb Ik het liefgehad, en uit Egypte heb Ik mijn zoon geroepen.* (Hosea 11:1). Dat gaat dus over het volk Israël, dat bevrijd is uit het slavenhuis. Niet over Jezus. Toch zegt Mattheus: ik houd het erop dat deze tekst iets zegt over Jezus' leven. En het gaat nog verder. Het volk Israël dwaalt, na de doortocht door de

Rode Zee, onder leiding van Mozes veertig jaar door de woestijn. Jezus loopt, na zijn doop, veertig dagen door de woestijn, voordat hij de verzoeken ondergaat. Hij ervaart net als Mozes en het volk, dat er geen brood is in de wildernis. Uiteindelijk komen Mozes en de Israëlieten bij de berg Horeb. Hier geeft Mozes de Leefregels van God aan het volk. En Mattheus zegt parallel hieraan, dat ook Jezus de berg opgaat om aan het volk **zijn** Levenswoorden door te geven. Lucas vertelt overigens, dat Jezus zijn rede gewoon in het veld houdt. De conclusie moet zijn: Voor Mattheus is Jezus de nieuwe Mozes. Dan kun je je natuurlijk afvragen: wat is het verschil? Geeft Jezus dan andere leefregels dan Mozes ooit aan Israël gaf. Nee, want Jezus zegt juist in de Bergrede: Ik schaf geen lettertje of streepje van de oude Thora van Mozes af. (Mattheus 5:18-19). Maar Jezus licht wel precies de kern uit de leefregels. Hij scherpt ze aan als hij zegt: *Tegen de voorvaders is gezegd: Je mag niet doden. Maar ik zeg jullie: Bedenk daarbij, dat je een ander ook met woorden kunt doden.* (Mattheus 5:21-22).

Zo sluit Jezus aan bij de Thora van Israël, maar hij voegt iets toe. En dat is, dat alles wat je doet te maken moet hebben met de doorbraak van de Nieuwe Wereld van God. De grote Kanteling. Hij ziet dat de schriftgeleerden en farizeeërs druk in de weer zijn met allerlei Thorageboden. Dat is mooi, maar het is niet genoeg. Als je niet inzet op meer eerlijkheid, rechtvaardigheid, liefde, dan bouw je niet mee aan dat nieuwe Rijk. En dus heb je geen deel aan de grote omwenteling. (Mattheus 5:20). Je moet wel starten vanuit de Thora, maar je moet verdergaan. En als we dat allemaal doen, zal deze wereld omgekeerd worden - positief bedoeld. Dan zullen al die mensen die nu kansloos lijken eindelijk een goed leven hebben, wie pijn en verdriet hebben zullen een koesterende hand op hun schouder voelen.

Met dit soort gedachten begint Jezus zijn rede vanaf de berg. Jezus, de nieuwe Mozes, start vanuit de diepgewortelde overtuiging, dat alles anders wordt. Ens als je dat beseft, dan kan alleen al dat vooruitzicht, je intens gelukkig maken. In oude vertalingen wordt het woord 'zalig' gebruikt: *Zalig de armen van geest van hen is het Koninkrijk van de hemel.* Maar het gaat hier niet om een hoge of verre hemel waarin je 'zaligheid' ervaart. Het Griekse woord (Gr. *makarios* - gelukkig), kan dan ook beter vertaald worden met 'gelukkig', maar dan in de zin van: diep, intens gelukkig. Je geluk bestaat erin, dat je beseft, dat het anders kan en anders zal worden, omdat de nieuwe revolutionaire kracht van Gods Liefde doorbreekt in deze wereld. Daarom: Intens gelukkig zijn jullie die weten dat je het niet van je eigen prestaties moet hebben, want de kracht van God, komt je tegemoet. Verdriet is begrijpelijk, maar als je vertrouwt dat het anders kan en zal worden, dan ben je nu al intens gelukkig. Je ziet oorlog en ruzie om je heen, maar je kunt toch diep gelukkig zijn als je zelf iets kunt bijdragen aan vrede. Ja, dan ben je als drager van die vrede, kind van God. En zo verklaart Jezus veel mensen gelukkig, die in onze ogen beklagenswaardig zijn: mensen die treuren, die vanuit zachtaardigheid veel verdragen, die zoeken naar eindelijk gerechtigheid, die ondanks alles voor eerlijkheid opkomen, ja zelfs mensen die vervolgd worden. Hoe kan het? Dat kan alleen als je gelooft, dat deze wereld niet zonder meer massief en ondoordringbaar is, maar dat verandering mogelijk is. Deze wereld omgekeerd.

Jezus zegt in de lijn van Mozes: het begint met Thora: het volgen van Gods leefregels en recht doen aan elkaar. Maar je zou ook het vertrouwen moeten hebben, dat waar wij ons inzetten, de liefde en de vrede van God door ons heen werken. En dat er dus een omslag kan komen: een nieuwe wereld, een Rijk van liefde en vrede. Het kantelpunt is al gekomen. Diep gelukkig ben je als je vanuit dat vertrouwen leeft en als je je vandaar uit inzet.

Hebben wij hier nu ook iets aan in het gewone leven? Lukt het ons om intens gelukkig te zijn bij wat we nog niet zien? Dat zal niet altijd gaan. Toch denk ik, dat Jezus' woorden nog steeds een bezielende kracht hebben. Ze stellen ons de vraag: hoe kijk jij naar onze wereld? Zie je alleen maar met zorgelijkheid allerlei ontwikkelingen aan: klimaatveranderingen, aantasting van het leven, polarisatie, uitbarsting van geweld, ongelijkheid tussen mensen. Als was het niet meer dan het lot van onze wereld. Of geloof je toch in die kanteling: deze wereld omgekeerd. Geloof je dat God, in alles diep verscholen, ons niet loslaat, maar aanspreekt. Pak het dan allemaal weer op: de troost die je elkaar geeft, de inzet voor verbetering, de weg van de

eerlijkheid. Geloof dan dat het kan kantelen, de goede kant op. Diep gelukkig ben je als je je daaraan toevertrouwt.